

Цинічні теорії

HELEN PLUCKROSE
JAMES LINDSAY

CYNICAL THEORIES

**HOW ACTIVIST SCHOLARSHIP
MADE EVERYTHING ABOUT
RACE, GENDER, AND IDENTITY —
AND WHY THIS HARMS EVERYBODY**

PITCHSTONE PUBLISHING · DURHAM · 2020

ГЕЛЕН ПЛАКРОУЗ
ДЖЕЙМС ЛІНДСЕЙ

ЦИНІЧНІ ТЕОРІЇ

ПРО ГЕНДЕР, РАСУ ТА ІДЕНТИЧНІСТЬ.
І ЧОМУ ВОНИ ЗГУБНІ ДЛЯ НАС УСІХ

*Переклав з англійської
Олексій Панич*

«НАШ ФОРМАТ» · Київ · 2022

Почитати опис, рецензію і купити можна на сайті nashformat.ua

УДК 141.78
П37

Плакроуз Гелен, Ліндсей Джеймс

П37 Цинічні теорії про гендер, расу та ідентичність. І чому вони згубні для нас усіх / пер. з англ. Олексій Панич. — К. : Наш Формат, 2022. — 368 с.

ISBN 978-617-8115-73-9 (паперове видання)

ISBN 978-617-8115-74-6 (електронне видання)

Коли купка лівих інтелектуалів розробляла ідеї постмодернізму, а потім викладала студентам західних вишів, це не надто цікавило широку аудиторію. Однак з кінця 1980-х постмодернізм почав виходити за межі університетів разом з випускниками, а до 2010-х переріс в агресивний політичний активізм, на стязі якого майорить слово «Ідентичність».

Нова релігія ідентичності проникла у ЗМІ, культуру, політику, ринок праці. Її адепти хочуть зруйнувати систему «гноблення», яку Захід нібито підтримує через науку, капіталізм та лібералізм. Автори закликають визнати загрозу й дати їй відсіч.

УДК 141.78

Книжка вийшла за підтримки
ГО «Реформація»

format.ua

долучитися

Перекладено за виданням: Helen Pluckrose & James Lindsay. *Cynical Theories: How Activist Scholarship Made Everything about Race, Gender, and Identity — and Why This Harms Everybody* (Durham, Pitchstone Publishing, 2020, ISBN 978-1-6343-1202-8).

This edition published by arrangement with Susan Schulman Literary Agency. All rights reserved.

ISBN 978-617-8115-73-9 (паперове видання)
ISBN 978-617-8115-74-6 (електронне видання)

Усі права застережено. All rights reserved
© 2020 by Helen Pluckrose and James Lindsay
© Панич О., пер. з англ., 2022
© ТОВ «НФ», виключна ліцензія на видання,
оригінал-макет, 2022

Зміст

<i>Подяки</i>	9
<i>Вступ</i>	II
<i>Розділ 1</i> ПОСТМОДЕРНІЗМ	23
<i>Розділ 2</i> ПРИКЛАДНИЙ ПОВОРОТ ПОСТМОДЕРНІЗМУ	48
<i>Розділ 3</i> ПОСТКОЛОНІАЛЬНА ТЕОРІЯ	73
<i>Розділ 4</i> КВІР-ТЕОРІЯ	98
<i>Розділ 5</i> КРИТИЧНА РАСОВА ТЕОРІЯ ТА ІНТЕРСЕКЦІЙНІСТЬ	123
<i>Розділ 6</i> ФЕМІНІЗМИ ТА ГЕНДЕРНІ СТУДІЇ	151
<i>Розділ 7</i> ДОСЛІДЖЕННЯ ІНВАЛІДНОСТІ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ ГЛАДКОСТІ	178
<i>Розділ 8</i> НАУКА ТА ІДЕОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ	203
<i>Розділ 9</i> СОЦІАЛЬНА СПРАВЕДЛИВІСТЬ У ДІЇ	238
<i>Розділ 10</i> АЛЬТЕРНАТИВА ІДЕОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ	267
<i>Про авторів</i>	305
<i>Обрана бібліографія</i>	307
<i>Примітки</i>	318

Моєму чоловікові Девіду, завдяки якому все
це стало можливим, та моїй доньці Люсі, яка
більше нічого не хоче чути про постмодернізм.

Цю мою працю завершено

І моїй дружині Гізер, яка просто хотіла
звичайного життя й ніколи не прагнула
дізнатися, що все це існує

Подяки

Ми вдячні багатьом людям, завдяки яким ця праця стала можливою, доступною та зрозумілою. Перелік тих, кому ми завинили свою вдячність, забрав би значно більше місця, ніж ми маємо тут. Наша особлива подяка Майковій Найні, багатостраждальному редактору численних чернеток цієї книжки, а також нашому головному раднику з питань доступності тексту для пересічного читача. Ми сподіваємося, що зрештою виростили достатньо великий яєчник*, йому на задоволення (щоправда, Джима це не стосується, але все ж таки). Дякуємо Пітеру Богосяну за його підтримку та редакторські поради, а також за те, що він постійно спонукав нас витрачати менше часу на суперечки у твіттері й більше — на відображення цих суперечок у нашій книжці. Особлива вдячність належить Джонатану Черчу за плідне обговорення книжки Діандже-ло про «білу тендітність» та його вказівки на похибку уречевлення**, що допомогло нам окреслити третю стадію постмодерної думки. Ми вдячні Алану Сокалю за ретельне вичитування нашого рукопису й низку корисних порад щодо прояснення, уточнення та доповнень,

* «Виростили достатньо великий яєчник» — похідний вислів від *англ.* grow some ovaries, який означає стати хоробрим та/або зрілим і є жіночим аналогом виразу «мати тестикули». — *Прим. наук. ред.*

** Похибка уречевлення — логічна помилка, коли певна абстракція (філософське переконання чи гіпотетичний конструкт) трактується так, ніби це реальна подія чи фізична сутність. — *Прим. наук. ред.*

які відчутно покращили текст. Ми також особливо вдячні нашій редакторці Іоні Італії за її неперевершену майстерність володіння словом. Ми дякуємо всім, хто давав нам поради, підтримував та заохочував нас, зокрема Гаурі Гопкінсу, Дейну і Клайду Ретбоунам, Гізер Хеїнг і Брету Вайнштайну.

Вступ

Упродовж модерної доби й насамперед за останні два століття в більшості країн Заходу сформувався широкий консенсус на користь політичної філософії, відомої як «лібералізм». Засадами лібералізму є політична демократія, обмеження влади уряду, розвиток загальних прав людини, рівність перед законом усіх дорослих громадян, свобода слова, повага до цінності розмаїття поглядів та щирої дискусії, повага до емпіричних доказів та розуму, відокремлення церкви від держави та свобода релігії. Ці ліберальні цінності розвинулися як ідеали. Знадобилися століття боротьби проти теократії, рабства, патріархальності, колоніалізму, фашизму й багатьох інших форм дискримінації, щоб ми вшанували ці цінності так, як ми це (і досі недосконало) робимо сьогодні. Але боротьба за соціальну справедливість завжди була найсильнішою, коли її метою був захист ліберальних цінностей для всіх, а не лише для можливих білих чоловіків. Потрібно зазначити, що загальна філософська позиція, яку ми називаємо «лібералізм», сумісна із широким спектром поглядів з політичних, економічних і соціальних питань, включно з тими, що їх американці називають «ліберальними» (а європейці — «соціал-демократичними»), а також поміркованою формою поглядів, які в усіх країнах вважають «консервативними». Цей філософський лібералізм протистоїть усіляким авторитарним рухам — правим чи лівим, секулярним чи теократичним. Отже, найкраще досягти лібералізм як спільне підґрунтя, яке пропонує засади

розв'язання конфліктів і в межах якого люди, що мають різні погляди на політичні, економічні та соціальні питання, можуть вести раціональну дискусію про різні варіанти публічної політики.

Утім, сьогодні ми досягли такого історичного моменту, коли посталала велика загроза для лібералізму та модерності в осерді Західної цивілізації на рівні їхніх засадничих ідей. Природа цієї загрози складна, бо вона є результатом дії щонайменше двох потужних сил, революційної та реакційної, які воюють між собою за те, у якому неліберальному напрямку слід тягнути наші суспільства. По всьому світу набувають сили ультраправі популістські рухи, які заявляють, що роблять останню відчайдушну спробу захистити лібералізм і демократію від усесвітньої хвилі прогресизму та глобалізму. Вони дедалі активніше підтримують владу диктаторів й авторитарних лідерів, здатних підтримати й захистити «західну» незалежність і «західні» цінності. Тимчасом ультраліві прогресисти оголошують хрестовий похід на захист демократії, виставляючи себе єдиними праведними поборниками соціального й морального прогресу, без якого демократія стає пустою та безглуздою. Виступаючи на крайньому лівому фланзі політичного спектра, вони не лише закликають до революційних цілей, які відверто відкидають лібералізм як форму соціального утиску, але й вдаються до дедалі авторитарніших засобів, щоб встановити цілком догматичну фундаменталістську ідеологію, яка визначатиме належний устрій суспільства. Кожна з цих двох сил вбачає в іншій екзистенційну загрозу, тому вони штовхають одна одну до дедалі надмірніших політичних крайнощів. Ця культурна війна достатньо інтенсивна, щоб стати визначальним чинником політичного (і дедалі більше — суспільного) життя на початку XXI століття.

Хоча проблема правого політичного табору є серйозною і заслуговує на окремих дуже ретельний аналіз, ми стали експертами з природи проблем на лівому фланзі. Частково це було зумовлено нашим переконанням, що проблема зліва пов'язана з відступом цього політичного табору від історичного джерела його рації та сили — лібералізму. Лібералізм життєво важливий для підтримки наших секулярних, ліберальних демократій. Як ми вже писали раніше, проблема пов'язана з тим, що

прогресивні ліві пов'язали себе не з модерністю, а з постмодернізмом, який відкидає об'єктивну істину як фантазію, омріяну наївними та/чи зарозуміло-фанатичними мислителями Просвітництва, які недооцінили побічні наслідки прогресу модерності¹.

Ми присвятили себе вивченню саме цієї проблеми й сподіваємося висвітлити її в цій книжці. Ідеться про постмодернізм, і не лише яким він спершу постав у 1960-х роках, а і як розвинувся за останні пів століття*. Залежно від вашого погляду, можна сказати, що постмодернізм або породив одну з найменш толерантних і найбільш авторитарних ідеологій, з якими світ має справу від моменту майже повсюдного занепаду комунізму й банкрутства колоніалізму та ідеології білого панування, або сам став такою ідеологією. Постмодернізм розвинувся у відносно темних закутках академічного світу як інтелектуальна та культурна реакція на всі ці зміни, а від 1960-х років поширився на інші частини академічного середовища, на соціальний активізм, на бюрократичний апарат, а також просочився в осердя початкової, середньої та вищих рівнів освіти. Звідси постмодернізм почав своє проникнення в суспільство як ціле, аж настільки, що він та відповіді на нього (розсудливі й реакційні) тепер панують у нашому соціально-політичному житті, поки ми дедалі болючіше притираємося до третього десятиліття нового тисячоліття.

Номінально цей рух прагне широкої мети, яку називають *соціальною справедливістю* — так він і назвав себе. Цьому терміну виповнилося вже майже двісті років. За різних часів у різних мислителів він набував різного значення, але щоразу якимось стосувався виправлення соціальних несправедливостей, особливо пов'язаних

* Варто зазначити, що автори не розрізняють термінологічно «постмодерн» і «постмодернізм», використовуючи обидва ці терміни навперемін для опису того самого явища. Цим вони одразу, хоч і неявно, відкидають будь-які інтелектуальні конструкції, побудовані на розрізненні цих двох термінів: наприклад, що доба модерну завершилася, поступившись місцем добі постмодерну, а постмодернізм є комплексним відображенням доби постмодерну в науці та мистецтві. Як буде видно з подальшого викладу, автори радше схиляються до думки, що доба модерну триває й досі, а постмодерн/постмодернізм — це лише її тимчасове спотворення. — Прим. пер.

з питаннями класу, раси, гендеру, статі та сексуальності, надто коли ці питання виходять за межі досяжності правосуддя. Можливо, найвідоміша в цьому плані філософська теорія ліберального прогресивного філософа Джона Ролза, присвячена умовам організації соціально справедливого суспільства. Ролз описав універсалістський уявний експеримент, у якому соціально справедливим суспільством є те, де індивід, маючи вибір, де народитися, був би однаково щасливим народитися в будь-якому суспільному середовищі чи будь-якій ідентичнісній групі². Одночасно виник також інший, відверто антиліберальний і антиуніверсалістський підхід до соціальної справедливості, вкорінений у *критичній теорії*. Її активний розвиток почався від середини ХХ століття. Критична теорія насамперед спрямована на виявлення прихованих упереджень і непроаналізованих припущень: вона зазвичай вказує на щось «проблематичне», зокрема неправильне функціонування суспільства та систем, на які воно впливає.

У певному сенсі постмодернізм став відгалуженням цього критичного підходу, який ще деякий час продовжував власний теоретичний розвиток і який потім, у 1980–1990-х роках, взяли на озброєння критично налаштовані борці за соціальну справедливість (які, до слова, дуже нечасто звертаються в цьому контексті до Джона Ролза). Рух, який узяв на себе це завдання, самовпевнено називає свою ідеологію просто «Соціальна Справедливість», як ніби лише він прагне справедливого суспільства, а решта обстоює щось зовсім інше. Так цей рух став відомим як «Рух Соціальної Справедливості», а його критики в інтернеті зазвичай називають його просто «SocJus»^{*}, або, дедалі частіше, «пробудженство» (wokeism) (зважаючи на переконання його прибічників, що лише вони «пробудилися» й усвідомили справжню природу соціальної несправедливості). Вираз «Соціальна Справедливість», з двома великими літерами, стосується дуже особливого доктринального тлумачення того, що таке соціальна справедливість і як її досягнути; водночас у розумінні цього терміна належить дотримуватися суворих та чітко визначених ортодоксальних поглядів. Ми не хотіли б, щоб склалося враження,

* Скорочення від виразу Social Justice. — Прим. пер.

ніби ми визнаємо істотно ліберальну мету соціальної справедливості за цим неліберальним ідеологічним рухом, але, раз уже він став відомим під такою назвою, для стислості називатимемо його в цій книжці саме так: «Соціальна Справедливість». Вираз «соціальна справедливість» у звичайному написанні ми використовуватимемо для опису ширшого й загальнішого значення цього терміна. Отож чітко окреслимо наші особисті соціально-політичні переконання: ми виступаємо проти Соціальної Справедливості, тому що загалом виступаємо за соціальну справедливість.

Не помічати впливу Руху Соціальної Справедливості на суспільство стає дедалі складніше. Найвиразніші форми цього впливу — це «політика ідентичності» або «політкоректність». Майже щодня ми дізнаємося про те, як когось звільнили, «скасували»* чи публічно зганьбили в соцмережах, часто за те, що ця людина сказала чи зробила щось, у чому побачили прояв сексизму, расизму або гомофобії. Інколи такі звинувачення мають підставу, й ми можемо втішатися думкою, що бузувір — звісно ж, зовсім не схожий на нас — отримав «заслужене» покарання за свої ненависницькі погляди. Проте дедалі частіше такі звинувачення базуються на сумнівних тлумаченнях і спотворених міркуваннях. Часом виникає відчуття, що людина, яка має добрі наміри, а ще й цінує загальнолюдську свободу та рівність, мимовільно вимовляє щось таке, що суперечить новим правилам дозволеного мовлення, і це має руйнівні наслідки для її кар'єри та репутації. Це дивно й неприродно для культури, яка звично віддає пріоритет людській гідності, а тому цінує доброзичливе тлумачення і толерантне ставлення до широкого спектра поглядів. Щонайменше це руйнує культуру свободи слова, яка добре слугувала ліберальним демократіям упродовж більше ніж двох століть, адже тепер хороші люди вдаються до самоцензури, аби не сказати чогось «хибного». У гіршому ж разі це перетворюється на злісну форму цькування, а якщо таке ставлення інституціоналізується, то й на новий авторитаризм у нашому середовищі.

* Ідеться про особливу процедуру так званого «скасування» (англ. canceling), тобто публічний остракізм (осуд, декларативну відмову від подальшої підтримки), який «скасує» (фактично знищує) публічну репутацію особи, бренду чи компанії. — Прим. пер.

Це явище потребує пояснення. Насправді таке пояснення *потрібне*, позаяк нам дуже складно зрозуміти ці зміни, що відбуваються з різкою швидкістю. Причина в тому, що вони виростають з дуже особливого погляду на світ — такого, що до певної міри навіть послуговується власною мовою. В англomовному світі представники цього руху говорять англійською, але використовують звичайні слова не так, як решта мовців. Наприклад, говорячи про «расизм», вони мають на увазі не упередження на расовому ґрунті, а радше, як вони це визначають, «расову систему» (racialized system), яка просочує всі форми взаємодії в суспільстві, проте загалом невидима для всіх, крім лише тих, хто її відчуває чи виявляє, навчившись особливих «критичних» метод. (Про таких людей інколи кажуть, що вони «пробудились» і тепер спроможні бачити.) Це особливе технічне використання загальноживаного слова неминуче спантеличує інших людей, через що ті можуть погодитися з речами, на які не дали б згоди, якби ці речі було названо звичайною мовою (адже це допомогло б їм зрозуміти, про що насправді йдеться).

Ці вчені-активісти не лише говорять особливою мовою, використовуючи звичайні слова так, що люди хибно вважають, ніби розуміють, про що йдеться. Крім особливої мови, вони також представляють цілком особливу *культуру*, яка існує всередині нашої спільної культури. Ті, хто сповідує цей світогляд, можуть бути фізично близькі до нас, але інтелектуально вони перебувають в іншій галактиці, тому нам надзвичайно складно розуміти їх і спілкуватися з ними. Вони нав'язливо переймаються владою, мовою, знанням та відносинами між ними. Вони тлумачать світ крізь таку призму, яка виявляє динаміку влади в кожній взаємодії, кожному висловлюванні та кожному культурному артефакті — навіть якщо ця динаміка не є очевидною чи *реальною*. Цей світогляд зосереджений на соціальних та культурних невдоволеннях і прагне перетворити все на політичну боротьбу з нульовою сумою* навколо таких маркерів ідентичності, як раса, стать, гендер, сексуальність тощо. Сторонній

* Від «гра з нульовою сумою» — термін з теорії ігор; модель взаємодії, у якій одержати перевагу можна лише за рахунок втрат інших. — *Прим. наук. ред.*

людині здається, ніби ця культура виникла на іншій планеті, мешканці якої нічого не знають про статеве розмноження біологічних видів і тлумачать усі приклади соціальної взаємодії людей у якнайцінніший спосіб. Проте насправді ця абсурдна настанова є цілком людською. Це один із проявів нашої неодноразово демонстрованої спроможності створювати складні духовні світогляди, від племінного анімізму до спіритуалізму хіпі та витончених світових релігій. Кожен такий світогляд розглядає весь світ крізь призму властивої йому тлумачної моделі. Той світогляд, про який нам ідеться зараз, передбачає дуже специфічний погляд на владу та її спроможність породжувати нерівність й утиски.

Для спілкування з прибічниками цього погляду потрібно вивчити не лише їхню мову (а це вже непересічне завдання), а і їхні звичаї, навіть їхню міфологію «системних» і «структурних» проблем, властивих нашому суспільству, нашим системам та інституціям. Досвідчені мандрівники знають, що для спілкування з представниками цілковито іншої культури треба не просто говорити їхньою мовою. Необхідно ще вивчити їхні сталі вирази, приховані смисли, культурні конотації, а також знати етикет, який визначає правила належної комунікації. У таких ситуаціях нам для ефективної комунікації часто потрібен не просто перекладач, а радше *інтерпретатор*, який знає звичаї обох сторін. Саме це ми пропонуємо в цій книжці: посібник з мови та звичаїв, які зараз активно поширюються під приємним для слуху гаслом «Соціальна Справедливість». Ми добре вивчили і мову, і культуру досліджень й активізму Соціальної Справедливості, тож тепер плануємо провести наших читачів через цей інопланетний світ, окресливши еволюцію цих ідей від їхніх витоків п'ятдесятирічної давнини до сьогодення.

Ми почнемо з кінця 1960-х років, коли в річищі одразу кількох гуманітарних дисциплін сформувалася низка теоретичних уявлень про природу знання, влади та мови, які стали називати *постмодернізмом*. Основою постмодернізму стало відкидання того, що він назвав *метанаративами* — тобто масштабних і зв'язних пояснень світу й суспільства. Постмодернізм відкинув християнство і марксизм. Він також відкинув науку, розум і засади західної

демократії, якою вона стала після Просвітництва. Постмодерні ідеї сформували те, що відтоді найчастіше називають *Теорією*. У певному сенсі саме ця Теорія — головний «персонаж» цієї книжки. На наш погляд, якщо ми хочемо досягнути швидкі суспільні зміни, які спостерігаємо від самого моменту зародження цієї Теорії, а найбільше — від 2010 року, нам дуже важливо зрозуміти її розвиток від 1960-х років дотепер. Маємо зазначити, що в усьому тексті цієї книжки слова «Теорія», «Теоретик» і «Теоретичний», написані з великої літери, позначатимуть той підхід до соціальної філософії, який виростає з постмодернізму.

Наша книжка пояснює, як Теорія перетворилася на рушійну силу культурної війни кінця 2010-х років, і пропонує філософський *ліберальний* спосіб протистояти проявам цієї Теорії в науці, активізмі та повсякденному житті. У ній описано розвиток різних відгалужень цинічної постмодерної Теорії за останні п'ятдесят років і показано її вплив на сьогоденне суспільство у впізнаваний для читачів спосіб. У першому розділі ми познайомимо вас із ключовими ідеями перших постмодерністів 1960–1970-х років і виведемо два принципи та чотири теми, які залишилися в центрі всієї подальшої Теорії. Другий розділ пояснить, як ці ідеї змінилися, зміцніли й стали програмою політичних дій у вигляді низки нових Теорій, які сформувалися наприкінці 1980-х та впродовж 1990-х років. Ми називатимемо цей набір *прикладним постмодернізмом*. У розділах від третього до шостого ми заглибимося в ці Теорії докладніше, розглянувши, відповідно, постколоніальну Теорію, квір-Теорію*, критичну расову Теорію** та інтерсекційний фемінізм***. Сьомий розділ присвячений

* Квір-теорія (англ. queer theory) — критична соціологічна теорія гендерної ідентичності та сексуальності, що сформувалася в річці квір-досліджень (queer studies), тобто (дещо спрощуючи) досліджень ЛГБТ з постмодерних позицій. Центральні постулати квір-теорії — заперечення нормальності гетеросексуальної орієнтації, а також теза про соціальну сконструйованість гендеру та статевої орієнтації індивідів. — Прим. пер.

** Критична расова теорія (англ. critical race theory) критично досліджує правову систему з погляду взаємин між расами та проблем расової дискримінації. — Прим. пер.

*** Інтерсекційний фемінізм стверджує, що різні форми дискримінації жінок перетинаються з дискримінацією за ознакою статі та підсилюють її. — Прим. пер.

відносно нещодавнім утворенням, які спираються на всі ці теорії: дослідження інвалідності та дослідження гладкості*.

У восьмому розділі ми досліджуватимемо другий етап еволюції цих постмодерних ідей, який розпочався близько 2010 року. Він був пов'язаний із проголошенням постмодерних принципів і його основних ідей абсолютною істиною. Цей підхід ми називаємо *уречевлений постмодернізм*. Він сприймає засади постмодернізму як об'єктивні істини — як Істину Відповідно до Соціальної Справедливості. Ця зміна відбулася, коли вчені й активісти поєднали наявні Теорії та Дослідження в одну просту й догматичну методологію, найбільше відому просто як «Наука Соціальної Справедливості».

У цій книжці ми хочемо розповісти, як постмодернізм застосував свої цинічні Теорії, щоб деконструювати все те, що ми можемо умовно назвати «старими релігіями» людської думки — включно зі звичними релігіями (зокрема християнством), секулярними ідеологіями (як-от марксизм), а також внутрішньо цілісними модерними системами, такими як наука, філософський лібералізм та «прогрес». Усе це постмодернізм замінив власною новою релігією, назва якої — «Соціальна Справедливість». Ця книжка розповідає, як відчай знайшов собі нову впевненість, що потім переросла у тверде переконання, поєднане з релігійною відданістю. Віра, яка постає із цього джерела, є цілковито постмодерною — у тому сенсі, що вона, замість тлумачити світ крізь призму невловимих духовних сил на зразок гріха та магії, зосередилася на невловимих матеріалізованих силах на кшталт системного ненависництва, а також розсіяних, але всюдисущих систем влади та привілеїв.

Це новознайдене переконання спричинило серйозні проблеми. Проте корисно також, що ця Теорія ставала дедалі впевненішою та яснішою в плані визначення її постулатів і цілей, тому лібералам (лівим, правим і центристам) стало легше досягнути ці ідеї та протистояти їм. З іншого боку, такий розвиток подій тривожить, оскільки Теорію стало набагато легше досягнути й практикувати тим її

* Disability studies and fat studies (англ.) — тобто, відповідно, дослідження соціальних проблем людей з інвалідністю та гладких людей, ступінь ожиріння яких помітно перевищує середній рівень. — Прим. пер.

адептам, які хочуть перебудувати суспільство. Їхні атаки на науку та розум показують, як ця Теорія впливає на світ. Також вплив Теорії помітний у їхніх спрощених заявах, що суспільство поділене на панівні та маргіналізовані ідентичності й базується на невидимих системах вищості білої раси, патріархальності, гетеронормативності, циснормативності*, ейблізму** та фетфобії***. Ми маємо справу з продовжуваним демонтажем таких категорій, як знання і переконання, розум і емоції, а також чоловіки і жінки. Водночас зростає тиск цензурування нашої мови згідно з Істиною Відповідно до Соціальної Справедливості. Ми бачимо радикальний релятивізм у вигляді подвійних стандартів: наприклад, заяви про те, що лише чоловіки можуть бути сексистами і лише білі люди — расистами, а також тотальне відкидання послідовних принципів недискримінації. На тлі всього цього стає дедалі складніше і навіть небезпечніше заявляти, що до людей потрібно ставитися як до індивідуумів, або закликати до визнання нашої спільної людяності на протипагу політиці ідентичності, яка розділяє та обмежує.

Зараз уже багато з нас визнають ці проблеми й інтуїтивно відчувають, що такі ідеї ірраціональні та неліберальні. Проте сформулювати свою відповідь на них не просто, оскільки заперечення проти ірраціональності та неліберальності часто хибно розуміють або викривлено тлумачать як заперечення проти справжньої соціальної справедливості — тобто цілком легітимної філософії, яка закликає до справедливішого суспільства. Через це багато людей, маючи добрі наміри, навіть не намагаються щось удіяти. Критикуючи методи Руху Соціальної Справедливості, легко отримати тавро ворога соціальної справедливості. Крім того, на заваді дієвому опору цим методам стоять ще дві перешкоди. По-перше, засадничі цінності Соціальної Справедливості такі контрінтуїтивні, що їх важко зрозуміти. По-друге, мало кому з нас доводилося захищати загальну ліберальну

* Циснормативність (англ. cisnormativity) — віра в те, що цисгендерність, тобто збіг гендерної ідентичності людини з її вродженою статтю, є єдиною природною та соціальною нормою, а трансгендерність — відхилення від неї. — *Прим. наук. ред.*

** Ейблізм (англ. ableism) — проголошення нормою всебічної тілесної спроможності, на протипагу особам з інвалідністю (англ. disabled persons). — *Прим. пер.*

*** Фетфобія (англ. fatphobia) — неприйняття людей із зайвою вагою. — *Прим. наук. ред.*